

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sectio I. Quid sit Generatio in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

DISPUTATIONES

I N

DVOS LIBROS ARISTOTELIS

DE ORTV ET INTERITY.

ROSTQVAM in octo libris Physicorum egit Aristoteles de corpore completo in communi, descendit ad eius species, & primum disputavit de corpore incorruptibili, siue de Caelo, de quo & nos supra differuimus; deinde in his duobus libris tractauit de corpore generabili & corruptibili per dispositiones contrarias, de quo sequentibus Disputationibus agendum. Et licet praeipuum obiectum horum librorum sit generatio substantialis, quia tamen huius notitiam ex accidentalibus acquirimus, de utrisque à nobis differendum erit.

DISPUTATIO PRIMA.

De Generatione substantiali.

GENERATIO late sumpta significat idem quod productio rei ex aliquo subiecto: quo opponitur creationi, quæ est productio entis ex nihilo. Generatio in hac acceptione est genus ad accidentalem & substantialem. Illa est, quæ producitur forma accidentaliter ex subiecto; hæc, quæ producitur substantialiter. Vtrumque autem dari in rerum naturâ, probatum est Disput. 11. Physicæ, Sect. 1. & Disput. 111. Sect. 1. Illam verò esse modaliter distinctam ab agente, termino, & passio, ostensum est ibidem Disput. v. 111. à num. 10. Nunc ex professo essentiam huius generationis explanabimus.

SECTIO I.

Quid sit Generatio in communi.

COMMUNIS definitio Generationis sumpta ex Aristotele hic cap. 4. textu 23. ea est: *Generatio est mutatio totius in totum, nullo sensibili remanente ut subiecto eodem.* Hæc definitio rigorosè sumpta non conuenit omni generationi, quia non omnis est conuersio totius in totum, nullo sensibili remanente: ostendi enim Disput. v. Physicæ Sect. 2. multa remanere accidentia in composito, v. g. in cadauere, quæ erant in corrupto homine aut equo. Deinde non est de essentia generationis, esse mutationem: nam si ab æterno fuisset productus equus, non fuisset vlla mutatio; item in initio mundi non præcessit materia cum carentia formæ, ideoque non fuit vera mu-

tatio, & tamen interuenerunt rigorosæ generationes, ergo generatio non necessariò est mutatio. Præterea, quando ex essentia in primo instanti productionis pululant passionēs, verè datur generatio illarum, & tamen essentia non mutatur, quia in eodem instanti, in quo existunt, habent illas passionēs; ergo non mutantur, mutatio enim requirit, præcessisse subiectum cum carentia formæ productæ.

Melius ergo definitur, *Generatio in communi est productio entis ex subiecto.* Illud productio entis loco generis ponitur, conuenit enim omni productioni, etiam creaturæ. Tò ex subiecto ponitur loco differentia, in eo enim differt generatio à creatione, quòd hæc sit productio rei independentè à subiecto, illa verò dependentè. Significat autem *ex subiecto*, ad generationem debere concurrere non solum causam efficientem, sed etiam materialem; vnde terminus generationis solum est forma, vel accidentaliter, vel modaliter, vel substantialiter; reliqua sunt termini creationis.

Aduerte Primò, omnem generationem vel esse vel importare, naturaliter loquendo, productionem alicuius compositi: quia cum causalitas materialis, quæ idem est cum generatione, exigit naturaliter vnionem sui cum termino producto, iuxta dicta in Physicis, cum de causâ materiali egimus, per vnionem autem necessariò constituitur compositum, fit vt omnis generatio, naturaliter loquendo, vt minimùm inferat, id est habeat annexam, productionem alicuius compositi. Dixi *vt minimùm*, quia si sit generatio vnionis, erit formaliter productio compositi; hoc enim non aliter producitur, quàm per productionem

vnionis. Idem dicendum est de generatione cuiuscumque modi, qui vnitur seipso cum subiecto, eam scilicet esse formalem compositi resultantis ex eo modo & ex subiecto productionem. Dixi etiam, *naturaliter loquendo*, quia de potentia absolutâ potest esse generatio sine vnione, & consequenter sine eo quod refultet compositum, iuxta dicta supra.

- 4 Aduerte Secundò, omnem productionem compositi etiam naturaliter loquendo includere generationem, vel ipsius formæ, vt in omnibus generationibus formarum materialium; vel talem vnionis inter formam & materiam, vt in generatione hominis, per quam non educitur anima rationalis ex subiecto, sed sola vnio. Dixi etiam hic *naturaliter*, quia, vt ostendi Disput. iv. Physic. potest de potentia absolutâ vnio creari; tunc autem non esset in productione illius compositi vlla generatio, sed creatio; vnde absolutè & simpliciter illud compositum dicendum esset creatum, non generatum.

Rogabis, vtrum, casu quo vnio compositi crearetur, forma verò generaretur, compositum illud dicendum esset generatum, an creatum. Quæstio est de nomine, & parui momenti, in qua ex vna parte videtur dicendum; illud compositum esse creatum. Sicut enim dicitur compositum productum de nouo vel destructum, ex solâ productione vel destructione vnionis, quæ est ratio formalis compositi; & homo dicitur generatus (etiam si materia & forma non generetur, sed creetur) à solâ vnionis generatione: ita è contrario dicendum videtur compositum creatum, ex creatione vnionis. ergo casu quo vnio crearetur, licet generaretur forma, compositum absolutè dicendum esset creatum. Ex alterâ verò parte dici potest, vocem *creatum* significare id quod non pendet à subiecto, esseque vocem negatiuam, quæ absolutè totum negat; vnde, vt vna res dicatur absolutè creata, requiri, eam ex nullâ sui parte pendere à subiecto: at vocem *generatum* esse affirmatiuam, id est, significantem dependentiam à subiecto, quod absolutè potest affirmari, siue ex vnione, siue ex vna solâ parte illius totius proveniat, ideoque vt compositum dicatur creatum, non solum requiri vnionem creari, sed etiam omnes compositi partes. Fateor hanc esse bonam rationem, & videri eâ probari intentum; sed, vt dixi, quæstio est de modo loquendi, & parui momenti: & vt alibi dixi, potest etiam tunc compositum dici *creatum* ratione vnionis.

- 6 Aduerte Tertio, generationem, prout determinatam ad formam realem, condistinctam à modalis, non esse formaliter mutationem, etiam si præcesserit subiectum cum carentiâ illius formæ. Ratio est, quia formaliter mutatur subiectum per vnionem cum formâ iuxta dicta supra, dum egimus de motu; ergo productio formæ formaliter non est mutatio, hoc enim soli productioni vnionis, quæ distinguitur ab omni formâ reali, conuenit.

Aduerte Quartò, duplicem esse terminum generationis, quia & duplex est generatio: alius terminus est forma respectu propriæ generationis, alius est vnio quæ est terminus productus per generationem vnionis; tunc enim forma est terminus communicatus, communicatur enim subiecto per productionem vnionis.

SECTIO II.

Quid sit conuersio.

SUPPONENDUM est, non quamcumque generationem esse conuersionem: nam ad conuersionem requiritur mutatio, ostendimus autem, non omnem generationem esse mutationem. Deinde, non omnis mutatio est propriè conuersio; ad mutationem enim sufficit, præcessisse subiectum sine formâ de nouo acquisitâ; ad conuersionem verò vterius requiritur præcessisse subiectum cum aliâ formâ positiuâ, cuius loco noua introducatur. Ideoque quando aer fit lucidus, datur propriè mutatio, non tamen conuersio, quia lux non succedit loco alius formæ positiuæ prius in aere existentis. Conuersio ergo debet esse inter duos terminos positiuos, alium *a quo*, seu qui desinit esse; alium *ad quem*, qui de nouo incipiat, ideoque communiter definitur: *Conuersio est transitus vnus rei in aliam*. Omnis itaque conuersio duas includit mutationes, aliam negatiuam, quatenus subiectum amittit formam quam antea habebat; aliam positiuam, quatenus acquirit nouam.

Secundò ponendum, ad conuersionem vterius requiri, vt inter cessationem formæ præcedentis, & productionem nouæ, aliqua intercedat connexio: alioqui si se habeant disparatè, non erunt conuersio. Pone v.g. Petrum in instanti A cognouisse Paulum, & in instanti B, relicta eâ cognitione, amare Antonium; non datur tunc propria conuersio, licet sit ibi duplex mutatio, alia negatiua, positiua alia. Ratio est, quia cognitio de Paulo non dicit vllam repugnantiam cum amore Antonij, ideoque carentia illius cognitionis non habet connexionem cum amore Petri, neque è contrario. Quando autem loco frigens introducit calor, tunc datur vera conuersio, eò quod non possit frigus expelli, nisi ingreditur calor; neque hic ingredi, nisi expellatur illud. Ex hac connexionem interitur, ad conuersionem requiri aliquid commune manens cum formâ de nouo acquisitâ, quod quæ fuerit prius cum amissa. Vnde etiam fit vterius, vt concretum illud, quod constituebatur ex termino conuersio, & ex tertio quod manet destructum, & è contrario nouum aliquid concretum producat ex termino succedente, & ex tertio communi permanente. Hi duo termini vocantur totales *a quo & ad quem*. Vt enim lignum conuertatur in ignem, necessum est cessare vnio formæ ligni cum materiâ, & iam amplius non sit lignum; & è contrario etiam debet produci de nouo minimum vnio formæ ignis cum materiâ, vt de nouo sit ignis.

Supponendum Tertio, conuersionem esse multiplicem iuxta multipliciter compositorum inter quæ datur. Alia est *accidentalis* quando totum accidentale in aliud accidentale mutatur, vt calidum in frigidum, & è contrario: alia *modalis*, quando subiectum relicto vno modo alium acquirit, vt v.g. relicta vna vocatione acquirit aliam, in sententiâ eos constituentem modos: alia *substantialis*, quando compositum substantiale in aliud mutatur, vt v.g. quando homo conuertitur in cadauer, lignum in ignem, ignis in cineres, &c. Hæc conuersio substantialis, licet & accidentalis, potest